

Skaidrojums pārskatam par valsts konsolidēto pārādu

Vispārējie principi

Pārskata un tā pielikumu pamatnostādnes

Pārskats par valsts konsolidēto pārādu un tā pielikumi sagatavoti atbilstoši likumam "Par budžetu un finanšu vadību" un Ministru kabineta 2012.gada 29.maija noteikumiem Nr. 375 "Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas kārtība". Pārskatā par valsts konsolidēto pārādu 2011.gada 31.decembrī norāda informāciju par konsolidēto valsts un pašvaldību pārādu uzskaites vērtībā un nominālvērtībā, atsevišķi norādot iekšējo un ārējo pārādu pārskata perioda beigās un pārskata perioda sākumā.

Valsts pārādu veido valsts struktūru pārāds (aizņēmumi, līzings, emitētie vērtspapīri un kredītlīniju/overdraftu neatmaksātie finanšu līdzekļi), izņemot valsts struktūru kontrolētu un finansētu komersantu un speciālo ekonomisko zonu, ostu un brīvostu pārvalžu pārādu, konsolidēšanas procesā izslēdzot savstarpējo pārādu atlikumus.

Pašvaldību pārādu veido pašvaldību struktūru pārāds (aizņēmumi, līzings, emitētie vērtspapīri un kredītlīniju/overdraftu neatmaksātie finanšu līdzekļi), izņemot pašvaldību struktūru kontrolētu un finansētu komersantu un speciālo ekonomisko zonu, ostu un brīvostu pārvalžu pārādu.

Valsts konsolidēto pārādu veido valsts pārāds un pašvaldību pārāds, no kura konsolidēšanas procesā izslēgti savstarpējo pārādu atlikumi.

Konsolidācijas principi

Sagatavojot pārskatu par valsts konsolidēto pārādu, veikta valsts un pašvaldību pārāda konsolidēšana, izslēdzot valsts un pašvaldību savstarpējo pārādu atlikumus, ievērojot mazākuma principu.

Ārvalstu valūtu pārvērtēšana

Parāda atlikumi ārvalstu valūtās pārrēķināti latos pēc Latvijas Bankas oficiāli noteiktā ārvalstu valūtas kursa pārskata gada pēdējā dienā.

Valsts konsolidētais pārāds

Valsts konsolidētais pārāds *uzskaites vērtībā*, kas ir vienāda ar finanšu instrumenta iegādes cenu, kam pieskaitīta vai no kā atņemtas pārvērtēšanas, amortizācijas vai citas summas, kuras noraksta, pārskata gadā, salīdzinot ar 2010.gadu, ir palielinājies par 255,1 milj. latu un 2011.gada 31.decembrī ir 5 337,4 milj. latu jeb 37,7 % no iekšzemes kopprodukta (turpmāk – IKP).

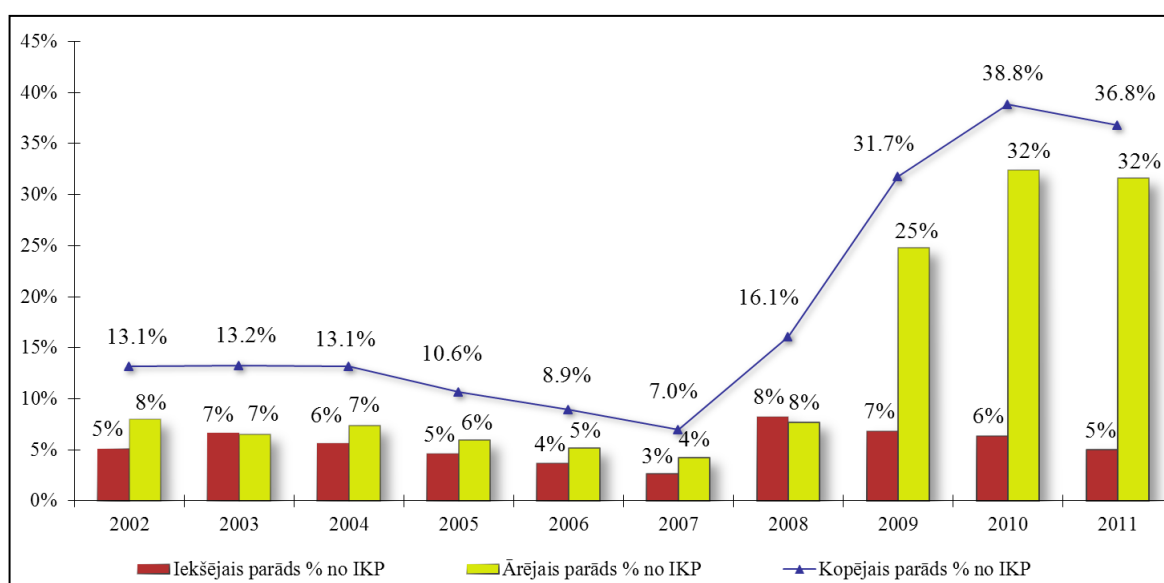
Valsts konsolidētais pārāds *nominālvērtībā* jeb pārāds pēc nomināla, kas ir finanšu instrumenta cena vai vērtība, ko ir noteikusi izlaides organizācija (vērtspapīru gadījumā) vai

kas ir norādīta darījuma līgumā kā parāda summa, 2011.gada 31.decembrī ir 5 348,8 milj. latu jeb 37,8 % no IKP.

Valsts parāds

2011.gada 31.decembrī valsts parāds *nominālvērtībā* sasniedza 5 216,3 milj. latu (36,8 % no IKP), kas veido 86,9 % no likumā “Par valsts budžetu 2011.gadam” noteiktā maksimālā parāda līmeņa – 6 000 milj. latu nominālvērtībā 2011.gada beigās.

Valsts parāds *uzskaites vērtībā* 2011.gada 31.decembrī ir 5 204,8 milj. latu (36,8 % no IKP (skatīt 1.attēlu)).

1.attēls Valsts parāda attīstība (*uzskaites vērtībā, % no IKP*)

Valsts parāds 2011.gadā ir pieaudzis par 260,9 milj. latu *nominālvērtībā*. Pieaugums veidojies ārējo aizņēmumu pieauguma rezultātā, iekšējā parāda apjomam 2011.gada 31.decembrī samazinoties par 10,9 % salīdzinājumā ar 2010.gada 31.decembri. Valsts kase, ievērojot aktuālo finansēšanas nepieciešamību un rūpējoties par parāda portfeļa izmaksu samazināšanu un tā atbilstību Māstrihtas kritērijiem, pārskata gadā turpināja piesaistīt finanšu līdzekļus iekšējā finanšu tirgū, veicot vērtspapīru emisijas, un ārējā finanšu tirgū – gan turpinot starptautiskā aizņēmuma programmas īstenošanu, gan pēc ilgāka pārtraukuma veicot vērtspapīru emisijas, tādejādi savlaicīgi nodrošinoties ar finanšu līdzekļiem drīzumā paredzētajām starptautiskā aizņēmuma programmas ietvaros saņemto aizņēmumu atmaksām.

2011.gada 31.decembrī 86,2 % no valsts parāda veidoja aizņēmumi ārējā un 13,8 % – aizņēmumi iekšējā finanšu un kapitāla tirgū.

2011.gada beigās valsts budžeta iestāžu aizņēmumu ārpus Valsts kases atlikumi ir vairs tikai 5,9 milj. latu lieli, kas veidoja 55,7 % no kopējiem valsts budžeta iestāžu aizņēmumu atlikumiem. Salīdzinājumam – 2010.gada beigās valsts budžeta iestāžu aizņēmumu ārpus Valsts kases atlikumi bija 13 milj. latu un veidoja 69,9 % no kopējiem valsts budžeta iestāžu aizņēmumu atlikumiem. Lielāko daļu no valsts budžeta iestāžu aizņēmumiem ārpus Valsts

kases veido Iekšlietu ministrijas operatīvo transporta līdzekļu iegādei piesaistītie līdzekļi 5,6 milj. latu apjomā.

Valsts iekšējais parāds 2011.gada 31.decembrī ir 720,1 milj. latu *uzskaites vērtībā* jeb 717,9 milj. latu *nominālvērtībā*.

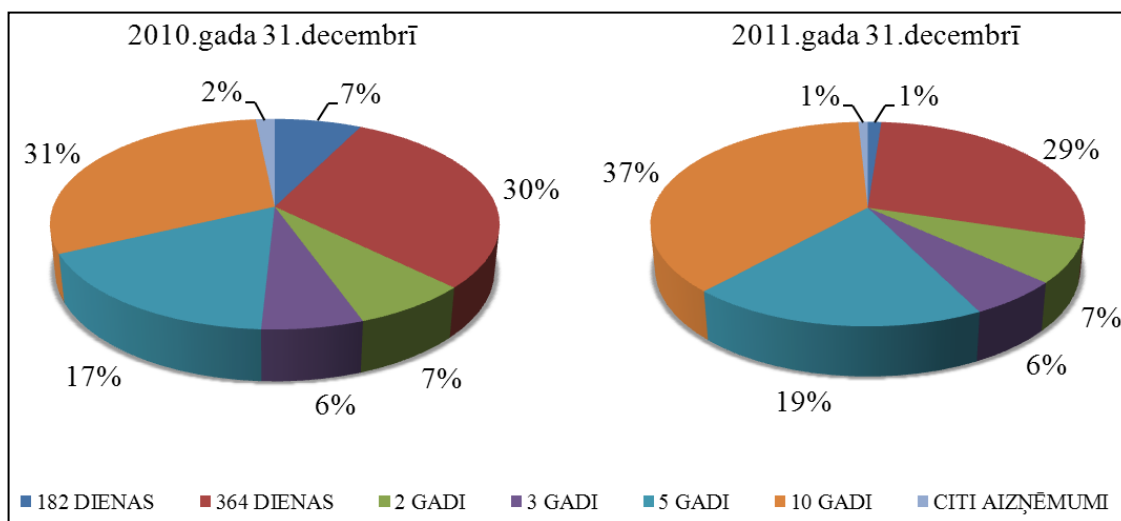
Valsts iekšējais parāds 2011.gadā ir samazinājies par 88,4 milj. latu *uzskaites vērtībā* jeb par 90,9 milj. latu *nominālvērtībā*, kas noticis galvenokārt kopējā apgrozībā esošo vērtspapīru apjoma samazinājuma dēļ – attiecīgi 81,2 un 83,7 milj. latu. Pārējais samazinājums veidojies, samazinoties ministriju un centrālo valsts iestāžu aizņēmumu atlikumiem.

Finansēšanas nepieciešamības segšanai, iekšējā aizņēmuma vērtspapīru tirgus uzturēšanai kā arī, lai nodrošinātu īstermiņa latu resursu aizņemšanās tirgus etalona regulāru aktualizēšanu, no valsts iekšējā aizņēmuma instrumentiem izmantotas īstermiņa valsts iekšējā aizņēmuma parādzīmju emisijas ar dzēšanas termiņu seši un divpadsmit mēneši. Lai institucionālajiem investoriem nodrošinātu pietiekamu piedāvājumu ieguldīt valsts vērtspapīros, Valsts kase veica vidējā termiņa valsts iekšējā aizņēmuma obligāciju emisijas ar dzēšanas termiņu pieci gadi, un ilgtermiņa valsts iekšējā aizņēmuma obligāciju emisijas ar dzēšanas termiņu desmit gadi.

Valsts iekšējā finanšu tirgū ar vērtspapīru emisijām 2011.gadā piesaistīto resursu apjoms veido 427,1 milj. latu (*nominālvērtībā*), kas galvenokārt izmantots valsts parāda pārfinansēšanai, un samazinājies par 32,2 %, salīdzinot ar 2010.gadu, kad piesaistīto resursu apjoms bija 630,3 milj. latu. 2011.gadā valsts iekšējā parāda vērtspapīru sadalījums pa termiņiem turpinājis mainīties, Valsts kasei veicot parāda pārfinansēšanu uz parādzīmēm ar ilgāku dzēšanas termiņu.

Resursu piesaistīšana ārējā finanšu tirgū radīja iekšējā parāda īpatsvara būtisku samazinājumu kopējā parāda struktūrā – no 16,3 % 2010.gada beigās līdz 13,8 % 2011.gada beigās (*nominālvērtībā*). Īstermiņa iekšējais parāds samazinājās no 6,1 % no kopējā valsts parāda 2010.gada beigās līdz 4,1 % no kopējā valsts parāda 2011.gada beigās. Vidējā termiņa iekšējā parāda apjoms ir samazinājies par 8,5 %, salīdzinot ar rādītāju 2010.gada beigās, un tas ir noticis samazinoties vidējā termiņa vērtspapīru apjomam apgrozībā. Vidējā termiņa iekšējā parāda īpatsvars kopējā valsts parādā ir samazinājies no 5,1 % 2010.gada beigās līdz 4,4 % 2011.gada beigās. Ilgtermiņa iekšējais parāds ir palielinājies, jo Valsts kase pēc gandrīz 3 gadu pārtraukuma atsāka 10 gadu obligāciju emisijas. Tajā pašā laikā valsts budžeta iestāžu ilgtermiņa parāds ir samazinājies. Ilgtermiņa iekšējā parāda īpatsvars kopējā valsts parādā ir palielinājies – no 5,2 % 2010.gada beigās līdz 5,3 % 2011.gada beigās. Šādas izmaiņas ir skaidrojamas ar procentu likmju latu aizņēmumiem kritumu 2011.gadā un tāpēc pieņemtu lēmumu veikt garāka termiņa vērtspapīru emisijas un samazināt ar parāda pārfinansēšanas riskiem saistītos iespējamus izdevumus nākotnē.

2011.gadā ir mainījies apgrozībā esošo valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru veidu (dalījumā pēc to dzēšanas termiņiem) procentuālais īpatsvars iekšējā parādā (skatīt 2.attēlu).

2.attēls. Iekšējais parāds sadalījumā pa iekšējā aizņēmuma vērtspapīru veidiem un citiem aizņēmumiem nominālvērtībā

Īstermiņa vērtspapīru īpatsvars valsts iekšējā parādā no 37 % 2010.gada beigās ir samazinājies līdz 30 % 2011.gada beigās, gada laikā būtiski samazinoties apgrozībā esošo īstermiņa vērtspapīru apjomam – par 88 milj. latu. Vidējā termiņa vērtspapīru īpatsvars valsts iekšējā parādā ir pieaudzis par 2 procentpunktiem – no 30 % 2010.gada beigās līdz 32 % 2011.gada beigās. Ilgtermiņa vērtspapīru īpatsvars 2011.gadā ir būtiski palielinājies (par 22,5 milj. latu, salīdzinot ar apjomu 2010.gada beigās).

Valsts kase pārskata gadā ir pārtraukusi izmantot kredītiestāžu piedāvātās overdraftu iespējas, 2011.gadā atmaksājot pēdējo overdraftu 45 latu apmērā.

Valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru investoru struktūra 2011.gadā nav būtiski mainījusies: 55 % lielu īpatsvaru kopējā investoru struktūrā veido Latvijas kredītiestādes, 43 % – Latvijas valsts rezidenti (neskaitot kredītiestādes) un valsts fondi, 2 % – nerezidenti.

Valsts ārējais parāds 2011.gada 31.decembrī ir 4 484,7 milj. latu *uzskaites vērtībā* jeb 4 498,3 milj. latu *nominālvērtībā*.

2011.gadā valsts ārējais parāds palielinājies par 349,3 milj. latu *uzskaites vērtībā* jeb 351,8 milj. latu *nominālvērtībā*. Ārējā parāda palielinājumu 2011.gadā veido starptautiskā aizņēmuma programmas ietvaros saņemtais finansējums no Pasaules bankas 70,3 milj. latu apjomā (100 milj. EUR) un ilgtermiņa obligāciju emisija 239 milj. latu vērtībā (*uzskaites vērtība* emisijas dienā) jeb 500 milj. USD *nominālvērtībā*.

Emitējot 500 milj. USD 10 gadu obligācijas, Latvija pirmo reizi pēc starptautiskās aizņēmuma programmas uzsākšanas patstāvīgi veica darījumu starptautiskajā finanšu tirgū, tādējādi veiksmīgi aizsākot starptautiskās aizņēmuma programmas pārfinansēšanu.

2011.gada 31.decembrī 45,3 % no valsts ārējā parāda *nominālvērtībā* veidoja aizņēmumi no Eiropas Komisijas, 20,6 % no valsts ārējā parāda veidoja Starptautiskā valūtas fonda

aizdevumi un 18,5 % no valsts ārējā parāda veidoja aizņēmumi no kapitāla tirgus, kas ir obligācijas ar dzēšanas termiņiem 2014.gadā, 2018.gadā un 2021.gadā.

Starptautiskās aizņēmuma programmas ietvaros saņemto aizdevumu valsts budžetam atlikumu īpatsvars valsts ārējā parādā pēc nominālā 2011.gada 31.decembrī ir 69,9 %.

Atvasināto finanšu instrumentu pielietošana valsts parāda portfeļa vadībā

2011.gadā tīrā valūtu parāda atklātās pozīcijas vadībai un kopējā parāda portfeļa fiksēto likmju īpatsvara un valsts parāda vadības stratēģijā noteiktā procentu likmju vidējā svērtā fiksētā perioda rādītāja (turpmāk – *duration*) palielināšanai ir izmantoti valūtu nākotnes darījumi (turpmāk – *FX FORWARD*) kā arī valūtu un procentu likmju mijmaiņas darījumi.

2011.gada 31.decembrī iepriekš noslēgto procentu likmju mijmaiņas (turpmāk – *SWAP*) darījumu tirgus vērtība (patiesā vērtība) ir negatīva (-5,45 milj. latu). Salīdzinot ar 2010.gada 31.decembri, procentu likmju mijmaiņas darījumu tagadnes vērtība samazinājusies par 4,42 milj. latu. 2011.gada janvāra beigās Valsts kase ar mērķi palielināt *duration* rādītāju un samazināt darījuma partneru risku, pirms termiņa izbeidza vienu *SWAP* darījumu, par to saņemot 3,68 milj. eiro, kas atbilda tā brīža tirgus vērtībai. Savukārt oktobra vidū, kad eiro ilgtermiņa procentu likmes atradās vēsturiski zemajos līmeņos, Valsts kase, lai palielinātu *duration* rādītāju un saglabātu to Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā noteiktajās pieļaujamajās robežās, noslēdza jaunu *SWAP* darījumu.

SWAP darījumu slēgšana, kura ietekmē noteiktus parāda portfeļa rādītājus, ir pamatota, izmantojot procentu likmju vēsturisko svārstību simulāciju modeļus, tādējādi atrodot plānoto optimālo līdzsvaru starp parāda vadības procesā akceptēto risku un parāda procentu maksājumu apjomu ilgtermiņā. Noslēgto *SWAP* darījumu efektivitāti raksturo to spēja noturēt Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā definēto *duration* rādītāju noteiktās robežās (2011.gadā – 3,40-4 gadi). Kopumā *SWAP* darījumi 2011.gadā ir bijuši efektīvi.

2011.gadā pakāpeniski beidzoties daļai no valūtu un procentu likmju mijmaiņas (turpmāk – *CCIRS*) darījumiem, kas tika noslēgti aizņēmuma no Starptautiskā valūtas fonda valūtu riska vadībai, minētie darījumi tika pagarināti, ņemot vērā Starptautiskā valūtas fonda valdes 2009.gada lēmumu par aizņēmuma atmaksas termiņu pagarināšanu no 4 līdz 5 gadiem. Tādējādi tika ierobežots valsts tīrā valūtu parāda valūtu risks. Lai valsts budžetam neradītu zaudējumus no valūtu kursu svārstībām, vienlaicīgi ar obligāciju emisiju 500 milj. ASV dolāru apmērā 2011.gada jūnijā tika noslēgti *CCIRS* darījumi, kuri nodrošina valsts tīrā valūtu parāda valūtu riska ierobežošanu. Šo darījumu tirgus vērtība 2011.gada 31.decembrī ir pozitīva (43,87 milj. latu).

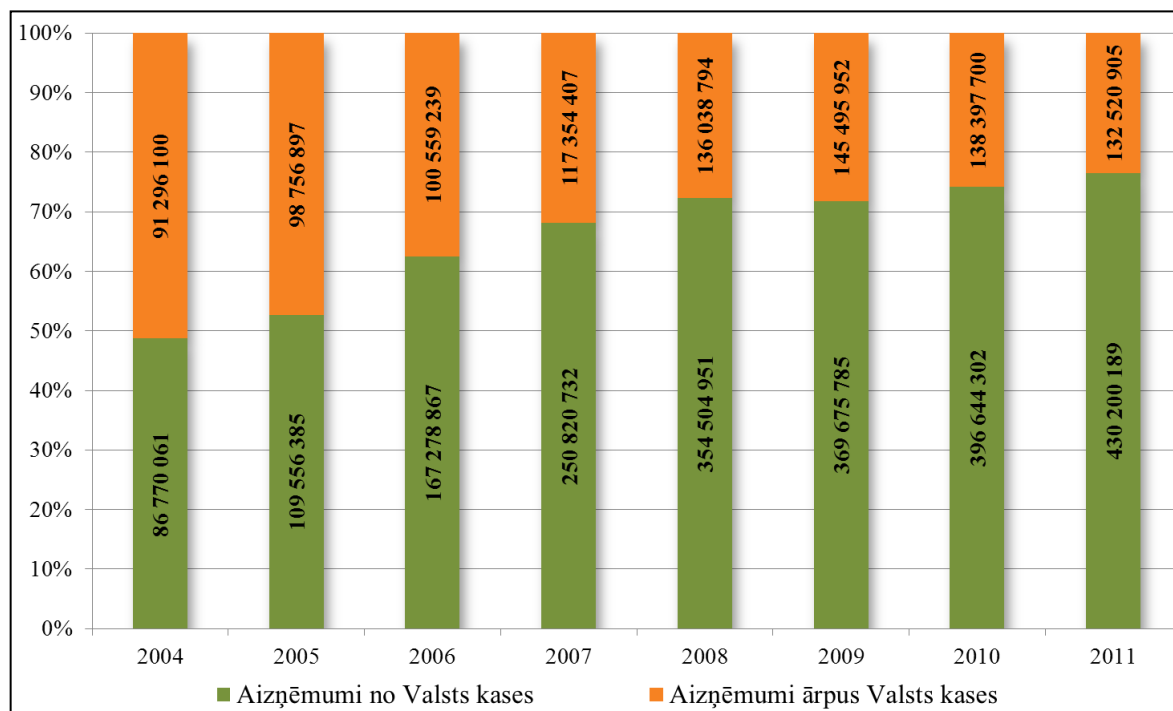
Lai gan 2011.gada sākumā, pēc veiktajām valūtu aktīvu – ASV dolāru, Lielbritānijas mārciņu un Japānas jenu – konvertācijām uz latiem, tīrā valūtu parāda atklātā pozīcija palielinājās, tomēr tā saglabājās Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā noteikto pieļaujamo novirzes robežu ietvaros. Ņemot vērā 2011.gada 1.ceturksnī novēroto eiro valūtas vērtības pieauguma tendenci, martā tika pieņemts lēmums aizvērt atklāto pozīciju, noslēdzot vairākus *FX FORWARD* darījumus un tādējādi nofiksējot valsts parāda samazinājumu. Kopējā *FX FORWARD* darījumu tirgus vērtība 2011.gada 31.decembrī ir 16,38 milj. latu.

Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, *CCIRS* un *FX FORWARD* darījumu vērtība palielinājās, jo eirozonas valstu parāda problēmu dēļ pieauga ASV dolāra, Lielbritānijas mārciņas un Japānas jenas vērtība pret eiro.

CCIRS un *FX FORWARD* darījumi ir piesaistīti valsts tīrajam valūtu parādam un, darījumu patiesajai vērtībai mainoties valūtu kursu svārstību rezultātā, pretējā virzienā mainās valsts tīrais valūtu parāds, līdz ar to kopējam valūtu kursu ietekmes uz valsts parādu rezultātam esot neitrālam.

Pašvaldību parāds

Kopējais pašvaldību parāds 2011.gadā palielinājies par 27,7 milj. latu un 2011.gada 31.decembrī ir 562,7 milj. latu, t.sk. aizņēmumi no Valsts kases ir 430,2 milj. latu un ārpus Valsts kases ir 132,5 milj. latu apjomā (īpatsvaru kopējā pašvaldību aizņēmuma apjomā sadalījumā pa gadiem skatīt 3.attēlā). Salīdzinājumam – 2010.gada 31.decembrī pašvaldību kopējais parāds ir 535 milj. latu, t.sk. aizņēmumi no Valsts kases ir 396,6 milj. latu un ārpus Valsts kases ir 138,4 milj. latu apjomā. Kopējais pašvaldību parāda palielinājums 2011.gadā ir vairāk kā trīs reizes mazāks par likumā „Par valsts budžetu 2011.gadam” noteikto palielinājuma limitu (96 milj. latu).

3.attēls. Pašvaldību aizņēmumu no Valsts kases un ārpus Valsts kases īpatsvars kopējā pašvaldību aizņēmumu apjomā pa gadiem

Pašvaldību tiesības ņemt aizņēmumus nosaka likums “Par pašvaldību budžetiem”, kas paredz, ka pašvaldības ar domes lēmumu var ņemt aizņēmumus no Valsts kases Ministru kabineta noteiktajā kārtībā un apjomā. Kārtību, kādā pašvaldības veic aizņēmumus, nosaka 2008.gada 25.martā pieņemtie Ministru kabineta noteikumi Nr.196 “Noteikumi par pašvaldību aizņēmumiem un galvojumiem”.

Pašvaldības ir tiesīgas aizņemties gan Latvijā, gan ārvalstīs. Aizņēmumi var būt gan īstermiņa (lai segtu īslaicīgu pašvaldību finanšu resursu deficītu), gan ilgtermiņa (izmantojami investīciju projektu finansēšanai). Šādus aizņēmumus nedrīkst izmantot pašvaldību pastāvīgo izdevumu finansēšanai.

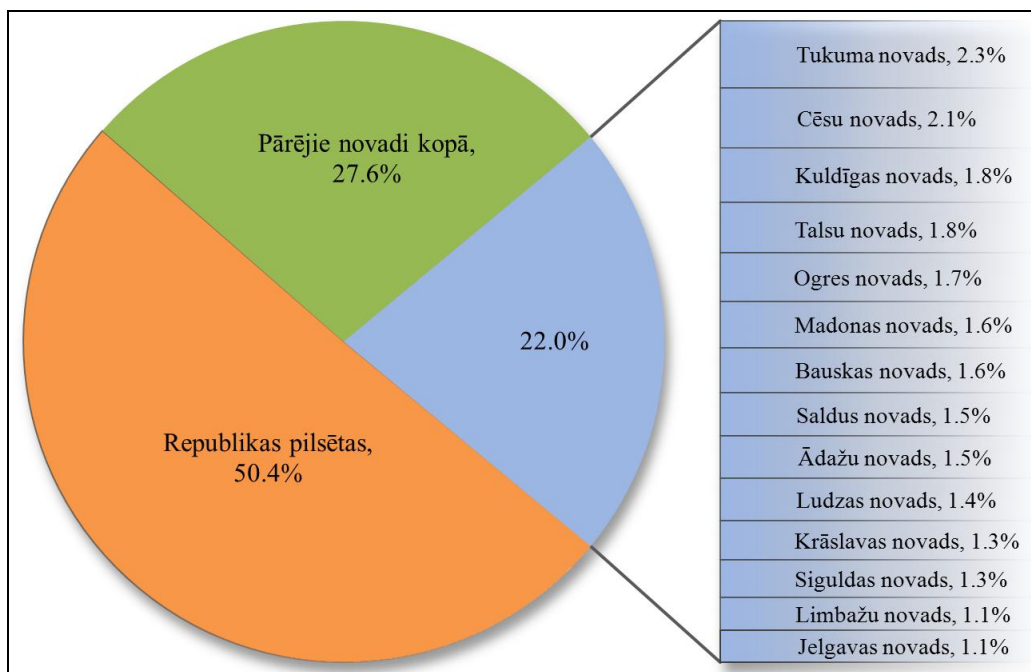
Likuma „Par valsts budžetu 2011.gadam” 17.panta 7.daļā ir noteikts, ka pašvaldības drīkst uzņemties ilgtermiņa saistības tikai attīstībai nozīmīgu infrastruktūras objektu īstenošanai Ministru kabineta noteiktajā kārtībā ar finanšu ministra atļauju, pakalpojumiem līdz trim gadiem, kas nepieciešami saimnieciskās darbības nodrošināšanai un Eiropas Savienības un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu īstenošanai, kā arī Publiskās un privātās partnerības likumā noteiktajā kārtībā akceptēto publiskās un privātās partnerības projektu īstenošanai.

Pašvaldību īstermiņa aizņēmumu apjoms (pēc aizņēmuma līgumā norādītā sākotnējā dzēšanas termiņa) 2011.gadā ir palielinājies par 1 077,4 tūkst. latu (687,3 tūkst. latu 2010.gada beigās, 1 764,7 tūkst. latu 2011.gada beigās). Pašvaldību īstermiņa aizņēmumu ārpus Valsts kases īpatsvars visos pašvaldību īstermiņa aizņēmumos ir palielinājies no 1,3 % līdz 2,2 % (8,6 tūkst. latu 2010.gada 31.decembrī un 39,2 tūkst. latu 2011.gada 31.decembrī), Valsts kasei turpinot būt galvenajai īstermiņa aizdevumu pašvaldībām sniedzējai.

Pašvaldību ilgtermiņa aizņēmumu apjoms (pēc aizņēmuma līgumā norādītā sākotnējā termiņa) 2011.gadā ir palielinājies par 26,6 milj. latu (534,4 milj. latu 2010.gada beigās, 561 milj. latu 2011.gada beigās), 100 % no palielinājuma veidojot pašvaldību aizņēmumu no Valsts kases palielinājumam. Pašvaldību ilgtermiņa aizņēmumu ārpus Valsts kases īpatsvars visos pašvaldību ilgtermiņa aizņēmumos ir samazinājies no 25,9 % līdz 23,6 % (138,4 milj. latu 2010.gada 31.decembrī un 132,5 milj. latu 2011.gada 31.decembrī).

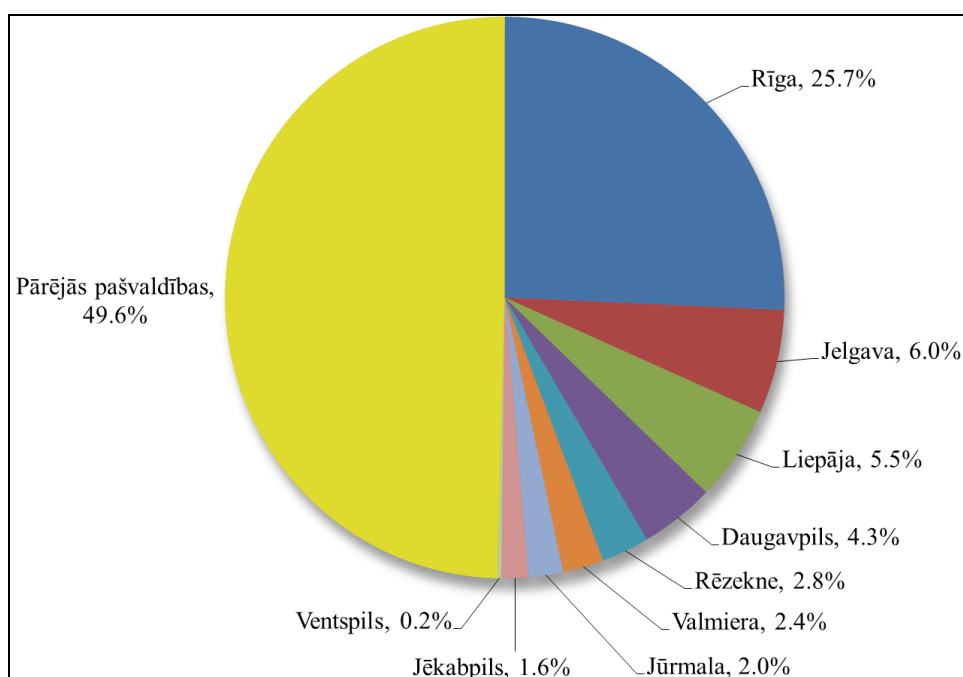
Saskaņā ar likuma “Par pašvaldību budžetiem” 22¹. pantu, finanšu ministrs, ņemot vērā pašvaldību iesniegumus par konkrētu projektu īstenošanu, var apstiprināt arī citu aizdevēju, ja cita aizdevēja aizdevuma nosacījumi ir izdevīgāki nekā no valsts budžeta izsniedzamo aizdevumu nosacījumi. 2011.gadā, pamatojoties uz noslēgtajiem aizdevumu līgumiem ar citiem aizdevējiem, pašvaldību ārpus Valsts kases saņemto aizņēmumu līdzekļu apjoms bija 637,5 tūkst. latu, kas veidoja 0,6% no kopējiem pašvaldību saņemtajiem aizņēmumu līdzekļiem 2011.gadā. Salīdzinājumam – 2010.gadā pašvaldību ārpus Valsts kases saņemto aizņēmumu līdzekļu īpatsvars bija 0,2 % no kopējiem pašvaldību saņemtajiem aizņēmumu līdzekļiem. Pašvaldību ārpus Valsts kases saņemto aizņēmumu līdzekļu nozīmīgākais avots arī 2011.gadā ir bijis Vides investīciju fonds. 2011.gadā pašvaldības ir aizņēmušās arī no bankām (Jēkabpils pilsēta veica saistību pārjaunošanu SIA "Jēkabpils sporta centrs" aizņēmuma izpildei) un līzinga kompānijām (transportlīdzekļu un traktortehnikas iegādei).

Kopējais pašvaldību aizņēmumu palielinājums 2011.gadā ir 27,7 milj. latu, kas veidojies no darījumu rezultātā radītā palielinājuma 29,3 milj. latu vērtībā un izmaiņu, kas nav darījumi, un valūtu kursu svārstību rezultātā radītā samazinājuma 1,6 milj. latu vērtībā (izmaiņas, kas nav darījumi – (-1,6) milj. latu, valūtu kursu svārstības – 0,04 milj. latu). Izmaiņas, kas nav darījumi, galvenokārt ir skaidrojamas ar aizņēmumu atmaksām, kuras, saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem, pašvaldību vietā maksājušas valsts budžeta iestādes (-3,8 milj. latu), un Mārupes novada aizņēmuma atzīšanas lēmumu (1,9 milj. latu).

4.attēls. Pašvaldību aizņēmumu īpatsvars kopējā pašvaldību aizņēmuma apjomā sadalījumā pa novadiem (ieskaitot republikas pilsētas) 2011.gada 31.decembrī

No 110 novadiem (neskaitot republikas pilsētas) 22 % no kopējā pašvaldību aizņēmumu atlikumu apjoma 2011.gada 31. decembrī veidoja 14 novadu aizņēmumi, katra novada īpatsvaram kopējā pašvaldību aizņēmumu apjomā esot lielākam par vienu procentu. Novads ar lielāko parāda īpatsvaru kopējā pašvaldību aizņēmuma apjomā ir Tukuma novads (13,1 milj. latu) (skatīt 4.attēlu), par 0,2 procentpunktiem (~1,5 milj. latu) pārsniedzot Cēsu novada parādu (11,6 milj. latu). Tukuma novada parāda īpatsvars pārskata gadā ir samazinājies par 0,2 procentpunktiem, parāda apjomam, salīdzinot ar parāda apjomu 2010.gada 31.decembrī, samazinoties par 0,3 milj. latu.

5.attēls. Republikas pilsētu aizņēmumu īpatsvars kopējā pašvaldību aizņēmumu apjomā 2011.gada 31.decembrī

Republikas pilsētu kopējais parāds 2011.gadā ir palielinājies par 0,1 milj. latu, 2011.gada 31.decembrī veidojot 283,7 milj. latu jeb 50,4 % no kopējā pašvaldību parāda (skatīt 5.attēlu).

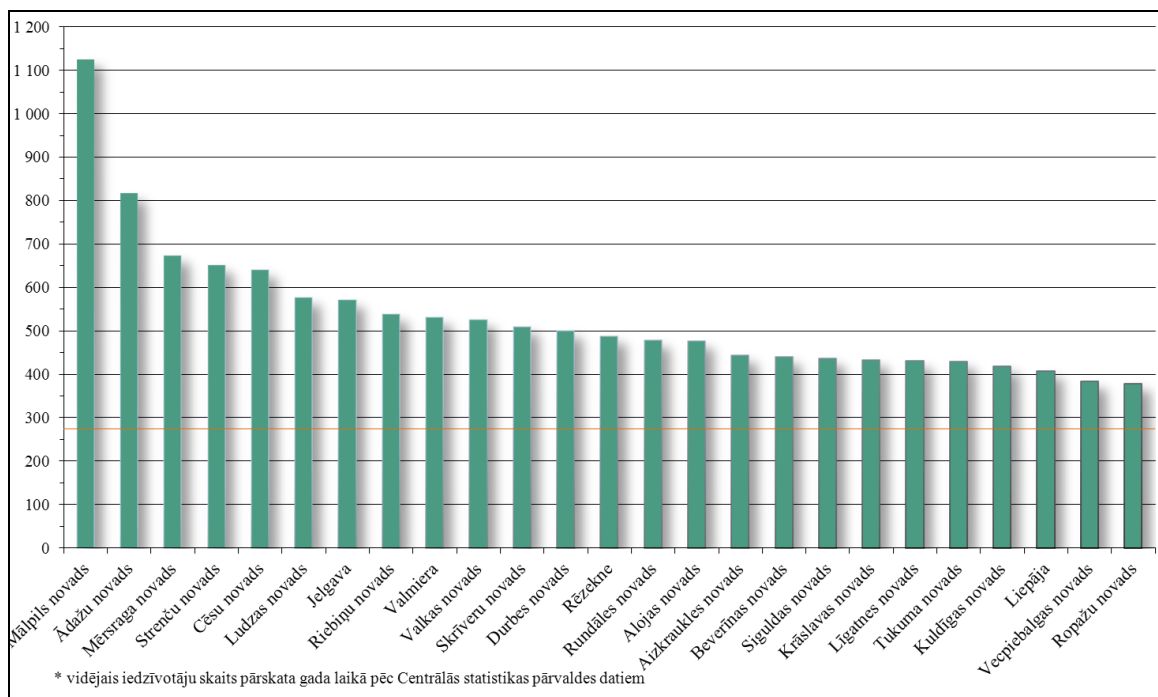
Pārējo pašvaldību kopējais parāds 2011.gada laikā ir palielinājies par 27,6 milj. latu, 2011.gada beigās veidojot 279 milj. latu. Pārējo pašvaldību 2011.gadā saņemto aizņēmumu līdzekļu apjoms pārsniedz republikas pilsētu saņemto aizņēmumu līdzekļu apjomu par 40,9 milj. latu, saņemtajiem aizņēmumiem esot, attiecīgi, 75,9 milj. latu un 35 milj. latu. Republikas pilsētu saņemto aizņēmumu līdzekļu apjoms 2011.gadā ir samazinājies (2010.gadā republikas pilsētas papildu finansējumu aizņēmumu veidā piesaistīja 38,3 milj. latu apjomā).

Pašvaldību parāds, salīdzinot pašvaldību kopējo parādu 2010.gada beigās un 2011.gada beigās, ir samazinājies 50 pašvaldībām (ieskaitot republikas pilsētas), 66 pašvaldībām (ieskaitot republikas pilsētas) parāds 2011.gada 31.decembrī ir palielinājies, bet vienai – Babītes novada pašvaldībai, kam ir tikai viens aizņēmums, parāds gada laikā nav mainījies.

Ozolnieku un Pāvilostas novadi arī 2011.gadā nav izmantojuši iespēju dažādu projektu īstenošanai piesaistīt finanšu līdzekļus, ņemot aizņēmumus, un tiem pārskata gada beigās nav aizņēmumu. Divas pašvaldības – Tērvetes un Vaiņodes novads – 2011.gadā nokārtojušas savas finansiālās saistības, pirms līgumā paredzētā termiņa atmaksājot visus aizņēmumus.

Lielāko pašvaldību parāda summu 2011.gada 31.decembrī, līdzīgi kā iepriekšējos pārskata gados, veido Rīgas pilsētas aizņēmumi 144,6 milj. latu vērtībā, kas ir 25,7 % no kopējā pašvaldību parāda. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, Rīgas pilsētas aizņēmumu īpatsvars kopējā pašvaldību parādā ir samazinājies par 1,5 procentpunktiem, turpinot tendenci samazināties. Atmaksājamo aizņēmumu apjoms Rīgas pilsētai ir samazinājies par 0,7 milj. latu, samazinājumam veidojoties kā starpībai starp 2011.gadā laikā saņemtajiem iepriekš noslēgto aizņēmumu izmaksām un 2011.gadā veiktajām aizņēmumu atmaksām.

Lielākais parāds uz vienu iedzīvotāju 2011.gada beigās, tāpat kā 2010.gada beigās, ir Mālpils novadam (1 126 lati uz 1 iedzīvotāju) (skatīt 6.attēlu), kas ir 4 reizes lielāks par vidējo rādītāju visās pašvaldībās kopā (275). Tas izskaidrojams ar Mālpils novada nelielo iedzīvotāju skaitu un lielo aizņēmumu apjomu, kurā būtiskākais ir aizņēmums sporta kompleksa celtniecībai ar parāda atlikumu 2011.gada 31.decembrī 2,3 milj. latu. Rādītāja – parāds uz vienu iedzīvotāju – vērtība Mālpils novadam ir palielinājusies, iedzīvotāju skaitam samazinoties straujāk nekā parādam gada beigās, kas ir skaidrojams ar 2011.gadā veiktās tautas skaitīšanas rezultātā konstatēto, ka patiesais iedzīvotāju skaits ir mazāks nekā tika uzskatīts līdz šim. Vidējais rādītājs visās pašvaldībās kopā pārskata gadā ir palielinājies par 45 latiem uz vienu iedzīvotāju, kas skaidrojams gan ar kopējā pašvaldību aizņēmumu apjoma palielinājumu, gan iedzīvotāju skaita samazinājuma konstatējumu.

6.attēls. 25 pašvaldības ar lielāko parādu uz vienu iedzīvotāju 2011.gada 31.decembrī

Nākamais lielākais rādītājs ir Ādažu novadam (817 lati uz 1 iedzīvotāju), kas 2010.gadā bija tikai divdesmit septītajā vietā (332 lati uz 1 iedzīvotāju). Šāds pašvaldības parāda uz vienu iedzīvotāju rādītāja pieaugums ir skaidrojams ar pašvaldības maksātspējas problēmu rezultātā finanšu stabilizācijas procesa ietvaros veikto parāda palielinājumu, aizņemoties no Valsts kases.

Trešais lielākais rādītājs ir Mērsraga novadam, kam rādītāja vērtība ir 674 lati uz 1 iedzīvotāju. Mērsraga pašvaldība šajā sarakstā ir iekļuvusi, jo pēc atdalīšanās no Rojas novada, no tās pārņēma aizņēmumus 1,1 milj. latu vērtībā. Ņemot vērā pašvaldības mazo iedzīvotāju skaitu, parāda uz vienu iedzīvotāju rādītājs ir gandrīz 2,5 reizes lielāks kā vidējais rādītājs visās pašvaldībās kopā.

Rīgas pašvaldības, kurai ir lielākais parāds 2011.gada beigās starp visām pašvaldībām, parāda uz vienu iedzīvotāju rādītājs ir 221, kas ir zemāks par vidējo valstī. 2011.gada laikā Rīgas rādītāja vērtība ir palielinājusies par 14 vienībām, taču tas ir noticis iedzīvotāju skaita izmaiņu rezultātā.

29.06.2012.

2968

Ligita Agleniece

67094249, ligita.agleniece@kase.gov.lv